

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
fi.fma.b@regeringskansliet.se

2024-09-09

Er ref: Fi2024/01078

FF ref: 2024/18

Remissyttrande: Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden

Sammanfattning

Finansbolagens Förening är för ett gott konsumentskydd på kreditmarknaden. Det finns ett behov av att stärka konsumentskyddet särskilt med avseende på de problem som beskrivs med att ett mindre antal konsumentkreditinstitut beviljar krediter som i högre utsträckning än hos t.ex. bankerna leder till att beviljade krediter inte betalas tillbaka i tid och hamnar hos kronofogdemyndigheten.

Det remitterade förslaget erbjuder emellertid en oproportionell lösning på de problem som förslaget är tänkt att hantera. Effekterna av förslaget är t.ex. att företag som enbart är kreditförmedlare och inte själva ger krediter ska tvingas upphöra med sin verksamhet. Det är nämligen inte möjligt för kreditförmedlare att bli kreditmarknadsbolag eller bank eftersom enbart kreditförmedling inte fyller kravet på att bedriva finansieringsrörelse.

Föreningen välkomnar att undantaget för säljstödande finansiering föreslås behållas. Näringslivets behov behöver dock beaktas mer samlat. Samtidig finns det flera förslag på andra proportionella och mer träffsäkra åtgärder för att komma till rätta med de beskrivna problemen — åtgärder som dock inte beaktats i förslaget.

Kreditförmedling förutsätts enligt det nya konsumentkreditdirektivet

Kreditförmedling är något som enligt det nya konsumentkreditdirektivet förutsätts finnas. Därmed krävs att en särskild näringsrättslig reglering behålls eller införs. Eftersom direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv är det alltså inte möjligt att inte ha en sådan näringsrättslig reglering. Om Sverige inte tillåter att kreditförmedling kan bedrivas påverkas såväl konkurrensen som den inre marknads funktion negativt, eftersom kreditförmedlare skulle förhindras att etablera sig på den svenska marknaden. Förslaget är därmed knappast genomförbart. Det kan även konstateras att det helt saknas en konsekvensanalys när det gäller kreditförmedling vilket är framstår som anmärkningsvärt och ger intryck av att promemorian tagits fram i all hast.

Näringslivets behov behöver beaktas

Kreditförmedling är i följd av det nya konsumentkreditdirektivet något som även "vanliga företag" som förmedlar t.ex. avbetalningskrediter eller kontokrediter till kunder som köper deras varor och tjänster kan anses bedriva enligt direktivet. Föreningen har

liksom övriga näringslivet uppmärksammat konsumentkreditutredningen och departementet på frågan om sälstödjande finansiering som ges eller förmedlas av "vanliga företag". Svenskt Näringslivs och Svensk Handels yttrande från den 19 juni 2024 bifogas och åberopas.

Näringslivet har påtalat att implementeringen av artikel 37 i konsumentkreditdirektivet inte bör gå längre än vad som krävs enligt direktivtexten som enbart kräver att det finns en registrering och ett godkännande-förfarande. Eftersom det finns en registrerings-skyldighet för finansiella institut som föresätter ett godkännande vid en ägar- och ledningsprövning krävs det endast en mindre ändring och ett tillägg för att uppfylla direktivets krav. Enligt vad som erfarits finns det på vissa håll inom utredningen en missuppfattning att direktivets artikel 37 skulle kräva att det införs en tillståndsplikt. Ett tillståndskrav för företag och koncerner som idag är undantagna genom själstödsundantaget i LBF får negativa och oproportionella effekter.

Föreningen välkomnar att det av promemorian framgår att undantaget för sälstödjande finansiering ska behållas. Men med anledning av implementering av konsumentkreditdirektivet har det uppstått stor osäkerhet om vad som blir konsekvensen om man kombinerar missuppfattningen att det enligt artikel 37 krävs tillstånd från Finansinspektionen med det nu aktuella förslaget att det ska krävas tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag:

- Skulle det alls vara möjligt för ett säljande företag utan tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag att ingå ett vanligt avbetalningsköp med en konsument för att därefter överlåta till en kreditgivare?
- Skulle det alls vara möjligt för ett säljande företag utan tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag att förmedla en kredit från en kreditgivare till en konsument som ska köpa företagets produkter eller tjänster?

Föreningen vill även hänvisa till vad Svenskt Näringsliv framfört om den stora betydelsen sälstödjande finansiering har för näringslivet, den allmänna omsättningen och samhället i stor och hur väl undantaget fungerat under 20 års tid alltsedan det först infördes 2004. Det finns inte någon koppling mellan den verksamhet som i dag bedrivs med stöd av själstödsundantaget i LBF och de problem som tas upp i promemorian kring ett begränsat antal konsumentkreditföretag som är inriktade på högkostnadskrediter till konsumenter. I sammanhanget behöver också uppmärksammas att alla konsumentkreditinstitut inte är inriktade på högkostnadskrediter. Finansinspektionen har nyligen avslutat granskningen av ett konsumentkreditinstitut helt utan anmärkning. Trots detta ska företaget, om regeringens förslag genomförs, tvingas upphöra eller bli kreditmarknadsbolag eller bank. Det är inte proportionellt.

Skillnad i krav finns av en anledning

I promemorian hävdas att skillnaden i krav mellan konsumentkreditinstitut och kreditinstitut *inte* främjar en sund konkurrens. Analysen haltar betänkligt eftersom den reglering som finns för kreditinstitut har som syfte att skydda insättare och det finansiella systemet och ytterst skattebetalarna mot de risker som uppstår när ett kreditinstitut, till skillnad från konsumentkreditinstitut, finansierar sig genom inlåning från allmänheten och, ifråga om banker, är en del av de generella betalsystemen. Det är avgörande skillnader som innebär att eventuella problem i enskilda kreditinstitut kan få stor påverkan på den finansiella stabiliteten. Något sådant skyddsbehov finns inte i förhållande till konsumentkreditinstitut som inte har rätt att ta emot inlåning och än

mindre för kreditförmedlare som överhuvudtaget inte ger ut krediter. Att ställa samma krav när det inte föreligger samma risker kan aldrig vara proportionerligt utan hämmar en sund konkurrens och möjligheten för nya innovativa aktörer att etablera sig på marknaden. Mer innovation fler aktörer och bättre konkurrens är i själva verket något det behövs mer av på den svenska kreditmarknaden. Breda åtgärder i form av krav på tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag som slår blint mot allt och alla är inte proportionellt eller ändamålsenligt när det finns en rad mer riktade åtgärder som med högre träffsäkerhet kan riktas mot de konsumentkreditinstitut erbjuder högkostandskrediter och där det brister i kreditprövningen.

Exempel på med riktade åtgärder som föreslagits från Föreningens sida:

1. Sänkt kostnadstak inom ramen för högkostnadskreditregleringen

Föreningen har tidigt ställt sig positiv till högkostnadskreditregleringen och därefter föreslagit ett sänkt räntetakspann och bibehållet kostnadstak - men inom ramen för den nuvarande s.k. högkostnadskreditregleringen. I det förslag som nyligen presenterats i en lagrådsremiss föreslås ett kostnadstak på 20 procent, vilket i och för sig bedöms vara en effektiv åtgärd. Problemet med lagrådsremissens förslag är dock bland annat att det saknas en ventil i kostnadstaket för höjda referensräntor. Utan en ventil för höjda referensräntor skapas risker för enskilda institut (med räntenivåer långt under räntetaket på 20 procent) och för den finansiella stabiliteten, vilket inte är borde vara godtagbart. Det är mot den bakgrunden föreningen förordar att nuvarande lösning, enligt vilken kostnadstaket riktas enbart mot de kreditgivare som erbjuder högkostnadskrediter, behålls. Utan en sådan begränsning behövs någon form av ventil i kostnadstaket för höjda referensräntor.

2. Tillgång till uppgifter som förbättrar kreditbedömningen (förslag saknas)

Kreditgivarnas viktigaste bidrag för att minska risken för överskuldssättning är att göra kreditprövningar med så god prediktion och träffsäkerhet som möjligt. För att kreditprövningarna ska bli ännu bättre krävs det lagändringar som ger kreditgivare tillgång till mer aktuella och fullständiga uppgifter. Föreningen har därför sedan flera år drivit frågan om ett heltäckande och aktuellt kreditregister som alla som är skyldiga att göra kreditprövningar ska ha tillgång till. Överskuldssättningsutredningen slutade tyvärr i en olycklig och oönskad dikeskörning i den så centrala kreditregisterfrågan. Nuvarande ordning med ett dyrt och inte heltäckande register som drivs av en stor monopolliknade aktör är inte ändamålsenlig. Föreningen efterlyser därför nu ett snabbt omtag så att ett nytt statligt register i Skatteverkets regi kan komma på plats så snart som möjligt.

En sammanhängande fråga som inte heller fått någon lösning är att kreditgivaren inte har tillgång till konsumentens aktuella löneuppgifter. Tillgång till aktuell lön kan tyckas vara en självklarhet men trots att uppgifterna finns hos Skatteverket sedan flera år är de inte tillgängliga för kreditgivarna. Istället går utvecklingen i motsatt riktning genom att Skatteverket försämrat möjligheten att göra en bra kreditprövning genom att det inte längre ska vara möjligt att se vad som är inkomst av tjänst respektive näringsverksamhet. Den ordningen möjliggör dessutom bedrägerier. För att minska risken för bedrägerier och penningtvätt bör det även gå att kontrollera (få svar ja eller/nej) om kontot som kunden angett för utbetalning av krediten verkligen tillhör kunden. Även det en självklarhet kan det tyckas men Skatteverkets system för detta är idag bara öppet för myndigheter. Det är nu hög tid att regeringen tar fram ett förslag om att lätta lite på sekretessen i förhållande till kreditgivare. Det ligger inte bara i samhällets intresse utan även i kreditökandens eget intresse att ansökan grundas på aktuella och verifierade uppgifter. Tillgång till aktuella skulduppgifter från inkassoföretag är

ytterligare exempel på uppgifter som på riktigt skulle bidra till ännu bättre kreditprövningar och därmed förebygga överskuldsättning.

3. Stöd till eget ansvarstagande

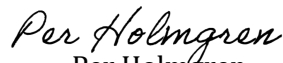
Konsumentens eget ansvarstagande bör uppmuntras och stödjas. Betalningsproblem beror oftast på händelser som inte kan förutses vid kreditgivningen. Neutral och saklig information om att ett gott försäkringsskydd kan minska risken för betalningssvårigheter på grund av arbetslöshet, sjukdom eller dödsfall i familjen bör spridas i olika sammanhang. En enkel möjlighet att själv spärra sig mot nya krediter bör införas, liknande det som gäller för spelmissbrukare. Dessutom bör det införas av en nationell budget- och skuldrådgivning online.

Sans och balans

Förslagets samlade effekter och konsekvenser har inte analyserats, vilket är något föreningen med eftertryck efterlyser. Olika förslag behöver utvärderas mer sakligt och noggrant och samlat än vad som hittills varit fallet.

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Lars Zacharoff

Per Holmgren